

СТАНОВИЩЕ

по процедура за защита на дисертационен труд
за придобиване на образователна и научна степен „доктор“
на Диана Николаева Митева, редовен докторант в ДП „Археология – Музеология“
към Исторически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“,
на тема „Стратегия за управление на културното и природното наследство
на община Павликени“

от доц. д-р Камен Яворов Бояджиев, отдел Експозиции на НАИМ – БАН,
член на научното жури съгласно заповед № РД – 38 – 121 / 27.02.2024 г.
на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“

Дисертационният труд на Диана Митева е в обем от 255 страници и се състои от увод, три глави, заключение, списък на използваната литература, нормативни документи и онлайн източници и списък на съкращенията. Илюстрациите не са отделени в самостоятелна част, а са интегрирани на подходящи, тематично обвързани места в текста.

Избраната тема е актуална с оглед на необходимостта от анализ на състоянието и управлението на паметниците на културното наследство в България като цяло и намирането на работещи решения за тяхното опазване, управление и подходящо съвременно социализиране и представяне. Фокусирането върху рамките на община Павликени създава необходимите предпоставки за пълнота на изследването, а очевидната лична ангажираност на докторантката към региона допълнително съдейства за това.

Уводната част представя актуалността на темата, нейния обхват, целите и задачите на работата, използваната методика и изворова база, и структурата на изследването. В началото ѝ е представено пространно описание на историята и съвременното състояние на град и община Павликени. Част от тази информация няма пряко отношение към темата и отвлеча вниманието на читателя. Ако авторът я намира за необходима, би било по-добре тя да бъде представена на друго място. Целите и задачите са добре и реалистично формулирани. Различните източници на информация са разгледани с оглед на техните специфики и информативност. Позитивно впечатление прави желанието на автора за многостранно изследване на разглежданите паметници на културното и природното наследство. Струва ми се, че отделянето на изворовата база и историографията в самостоятелна част би било по-удачно и би дало възможност за по-акцентиран анализ и по-обстойно представяне на изследванията, касаещи темата – както конкретно по отношение на община Павликени, така и по-теоретични разработки, отнасящи се до управление на културното наследство. Последната част на увода представя преглед на структурата на дисертацията по глави, който намирам за излишен.

Първа глава представя съществуващите на територията на община Павликени музеи и обществени колекции: Исторически музей – Павликени и Античен керамичен център Павликени, Исторически музей – Бяла Черква и къщи-музеи „Цанко Церковски“ и „Райко Даскалов“, Етнографска експозиция – Бяла черква, Общоисторическа обществена колекция –

Вишовград, Историческа музейна сбирка – Върбовка, Етнографска „битова“ сбирка – Горна Липница, Мемориална музейна сбирка „Серафим Северняк“ – Горна Липница, Селскостопански „музей“ – Горна Липница, Общоисторическа обществена колекция – Дъскот, Общоисторическа обществена колекция – Караисен, Общоисторическа обществена колекция – Михалци. За всеки от тях е направен подробен анализ на историята, актуалното състояние, проблемите, пред които са изправени и перспективите за развитие. Очевидно докторантката има добър поглед върху разглежданите музейни обекти, критично отношение към проблемите и идеи за подобряване на ситуацията. Позитивно впечатление прави и чисто практичната страна от изследването: личната ангажираност на автора, контактът с лица, свързани с управлението на поне част от съответните музеи и колекции, вече извършените дейности свързани с подобряването на състоянието на част от тях. Същевременно в структурирането на текста има известна хаотичност, като на места липсва ясна логическа последователност на представените наблюдения и предложения. В най-голяма степен това личи при представянето на Исторически музей – Павликени: рязко се сменят различни теми, смесват се представяне на актуалната ситуация с предложения за промени. Необходимо е текстът да бъде структуриран по-добре, като последователно описва съществуващата ситуация (сграден фонд, експозиционна площ и витрини, тематико-експозиционен план – има ли такъв, температуро-влажностен режим, методи за комуникация с публиката, персонал, финансиране, спечелени проекти и т.н.), анализира проблемите и след това предлага решения. Редно е да залага върху проверени факти, а не на предположения на автора, както се случва напр. на с. 29 и с. 30. Недобро впечатление прави т. нар. критичен анализ на кадровата обезпеченост (с. 33-34), който всъщност е концентриран единствено върху позицията на уредник „Нова и най-нова история“ и създава усещането за лично отношение.

Втора глава представя обектите на историческо, природно и нематериално културно наследство: археологически паметници при с. Мусина и с. Лесичери; исторически местности свързани с четите на Филип Тотю, на Хаджи Димитър и Стефан Караджа и на поп Харитон; църкви, манастири и надгробни паметници в Бяла черква, Караисен, Вишовград, Росица и Михалци; природни паметници – Мусинската пещера, геоконплекс „Пропастите“, геоконплекс – екопътека „Зарапово“, екопътека „Чуката“, Негованска екопътека; зоопарк Павликени; както и обичаите „Иванови влачуги“ и Годоровден, фолклорният фестивал „Хуморът в народното творчество“ и „Парад на маските“ в Бяла черква. Стремежът на докторантката да обхване максимално пълно различни обекти на материалното и нематериалното културно наследство и да потърси решения за тяхното опазване, социализиране и популяризиране е похвален. Същевременно и в тази глава личи нуждата от по-ясно структуриране на анализа на актуалното състояние и перспективите за развитие.

Трета глава е озаглавена „Перспективи и стратегия за развитие на културното и природното наследство в Община Павликени“. Още в началото авторката представя основните групи предизвикателства, пред които са изправени музеите и обществените колекции в община Павликени: „регистрация и привеждане в известност на елементите на културно-историческото наследство (дигитализация), финансиране, сграден фонд, кадрова обезпеченост, работа с публиката (популяризация, образователни програми), консервация и реставрация, въвеждане и използване на нови технологии в музеите“ (с. 191). В последващите анализи обаче реално не се

коментират възможни решения за проблеми, засягащи сградния фонд и кадровата обеспеченост, както и консервация и реставрация. Тези теми са важни, както и докторантката посочва, и липсата на анализ върху тях в тази глава е определен пропуск. Налице са и някои слабости в структурата на тази глава, а и на работата като цяло, като част от възможните решения на регистрираните проблеми и съответно перспективите за развитие на културното и природното наследство са разгледани подробно в първа глава и реално не са засегнати в тази.

Част от предложените наблюдения в трета глава са твърде общи, като в някои случаи не става ясна връзката между разглежданите теми и конкретната ситуация в разглежданите обекти. Така например в частта, посветена на необходимостта от дигитализация на музейните колекции, липсва конкретика какво е направено досега, съществуват ли изградени бази данни за съхранение на информацията, сървъри и др. и съответно конкретни предложения в тези насоки.

Биха могли да се включат и повече добри примери, предлагащи работещи решения, от други, съпоставими музеи в страната.

Въпреки посочените проблеми, в тази глава докторантката демонстрира способност за критичен анализ на съществуващите проблеми и търсене на реалистични, конкретни, работещи решения за опазване и развитие на културното и природното наследство в община Павликени. Ясно личи личната ѝ ангажираност, намерила израз и в редица конкретни дейности, свързани с опазването, управлението и популяризирането на културно-историческото наследство в региона – напр. узаконяването на Общоисторическа обществена колекция – Михалци, Общоисторическа обществена колекция – Караисен и Общоисторическа обществена колекция – Вишовград, организирането и провеждането на научна конференция „Павликенският край в освободителните борби на българския народ през XIX в.“ в село Вишовград на 7 юли 2023 г. и спечеленото проектно-предложение по програма „Любителско изкуство“ 2023 на НФК с проект „Непознатото културно-историческо наследство на Павликенския край“ през месец октомври 2023 г.

Заключението представя удачен синтез на основните резултати от проучването. Не е нужно да бъде организирано по глави, което само създава излишно усещане за „преразказ“ на дисертационния труд.

Следва да бъде отбелязано наличието на някои правописни и пунктуационни грешки, които не е редно да присъстват в научен текст. Тук бих посочил също, че правилният термин е експонирана, а не експозиционирана (с. 153).

Дисертацията на Диана Митева представлява авторски текст и в него не открих данни за плагиатство.

Авторефератът е с нетрадиционна структура, но отразява адекватно дисертационния труд.

В заключение мога да заявя, че направените бележки не омаловажават приносите и положителните качества на дисертацията. С оглед на посоченото, гласувам положително за присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на Диана Николаева Митева.

22.04.2024 г.

София

С уважение:

/доц. д-р Камен Бояджиев/